UUTISET

Muutaman lääkärin terveyskeskukset ovat haavoittuvaisia. Kun yksi tai kaksi lääkäriä lähtee pois, työpaikka on pulassa. **VARATOIMINNANJOHTAJA HANNU HALILA, SUOMEN LÄÄKÄRILIITTO**

PÄIVÄN PUNKTI

Keskitetty

Kesäkuumalla on ryhdytty haikailemaan keskitetyn työmarkkinaratkaisun perään. Yksi jos toinenkin SAK:n johtaja on puhunut yhteisen ratkaisun puolesta. EK valmistautuu virallisesti liittokierrokseen, mutta hinkuu samalla valtiota alentamaan veroja.

Kiinan tunnettu modernisoija Deng Xiaoping taisi sanoa aikoinaan, että on sama onko kissa musta vai valkoinen, kunhan pyytää hiiriä. Keskitettyä voi kutsua monilla nimillä.

Tulopoliittisia ratkaisuja odotettiin joskus kuin kuuta nousevaa. Parhaimmillaan, tai pahimmillaan, näihin ratkaisuihin kerättiin kaikki mahdollinen palkoista veroihin ja sosiaalipolitiikasta maatalouden hintoihin.

Teksti oli pyhää. Sellaistakin sattui, että eduskunnassa ei uskallettu korjata jonkin pykälän kieliasua, vaikka suomen kielen kielioppi sitä edellytti. Korporaatiovalta oli rikkumaton.

Huonosti kirjoitettuja lakeja on tehty maailman sivu, joten ei tämäkään niin ainutkertaista ollut. Juristitekstistä eivät aina saa juristit itsekään selvää.

Suurten pakettien solmiminen on näyttävää. Kovin hyvää kuvaa ne eivät kuitenkaan suomalaisesta järjestelmästä anna.

Työmarkkinoiden pitäisi toimia siten, että liitot sopivat asiat keskenään. Tavaksi on tullut kuitenkin, että liitot kyllä sopivat, mutta lähettävät sen lisäksi laskun valtiolle.

Keväällä kävi niin, että hallitus luuli edistävänsä tulosopua ja kilpailukykyä alentamalla yritysverotusta. Lopputulos oli, että EK kiitti lahjasta ja totesi, että maksetaan kun jaksetaan.

Ratkaisu oli täydellinen. Valtion verotulot vähenivät ilman, että maahan syntyi yhtään uutta työpaikkaa.

Korporaatiovallassa työmarkkinajärjestöt sanelevat, mitä hallitus saa ja voi tehdä. Yksi hallitus yritti kerran poistaa jäsenmaksujen verovähennysoikeuden, mutta joutui perääntymään, kun SAK uhkasi yleislakolla. Työmarkkinapolitiikan peruskeinot ovatkin samat kuin lasten kasvatuksessa, uhkaus lahjonta ja kiristys.

Keskitetyssä palkkaratkaisussa ei sinällään ole mitään vikaa.

Ongelma on se, että näihin ratkaisuihin halutaan aina tuoda mukaan rönsyjä, jotka eivät sinne kuulu.

Kahvit vetoa, että tämä nähdään tälläkin kerralla.

LAURI KONTRO on Maaseudun Tulevaisuuden päätoimittaja.

lauri.kontro@maaseuduntulevaisuus.fi

Vieraslajihavainnot nettiin

Pomppiiko pihallasi citykani tai valtaako lupiini lähiniittyä? Suomen ympäristökeskus pyytää kansalaisia kirjaamaan vieraslajihavaintoja nettipalveluun *www.vieraslajit.fi*. Tavoitteena on saada käsitys lajien levinneisyydestä. **MT**

SAARA OLKKONEN

Kauhajoen terveyskeskuksen käytävällä oli perjantaina hiljaista.

Etelä-Pohjanmaan kunnat kaatumassa Seinäjoen syliin

Etelä-Pohjanmaalla vain Seinäjoki täyttää Kataisen hallituksen edellyttämän 50 000 asukkaan väestöpohjan perus- ja erikoisterveydenhuollon palveluiden tuottamiselle.

SEINÄJOKI (MT)
Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain valmisteluryhmä luovutti väliraporttinsa sosiaalidemokraattiselle peruspalveluministeri **Susanna Huoviselle** 27. kesäkuuta. Soteuudistuksessa palvelujen järjestämisvastuu kootaan sosiaali- ja terveydenhuoltoalueille (sote) ja osin perustason alueille.

Sote-alueen perustason alueet on määritelty väestöpohjaltaan 20 000 – 50 000 asukkaan laajuisiksi. Ne järjestäisivät asukkailleen perustason palveluja, joita terveyskeskukset ja sosiaalitoimi nykyisinkin järjestävät. Tätä pienemmät kunnat eivät saa järjestään mitään palveluitaan itse.

Seinäjoki kannattaa vastuukuntamallia

Vastuukunnat ovat kooltaan yli 50 000 asukkaan suuruisia ja niiden tehtävänä on tuottaa erikoistason palvelut. Etelä-Pohjanmaan sote-alueen tapauksessa Seinäjoki on vastuukunta, joka tuottaisi palvelut kaikille muille kunnille. Seinäjokea lukuun ottamatta muissa Etelä-Pohjanmaan kunnissa on alle 20 000 asukasta, joten ne eivät saisi tuottaa palveluitaan itse.

Seinäjoen valtuusto vahvisti kokouksessaan 24.6. yksimielisesti olevansa mukana Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitonpiirin kunnat kattavassa sote-selvityksessä. Kunta toteaa olevansa valmis rakentamaan maakunnallista sote-aluetta ensisijaisesti kuntalain tarkoittamaan vastuukuntamalliin perustuvana.

Mäki-Hakola kiirehtisi kuntaliitoksia

Seinäjoen kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtaja, kokoomuslainen **Pertti Mäki-Hakola** katsoo, että hallituksen soteuudistuksen suunta on oikea.

”Seinäjoki on kasvava kaupunki, asukasmäärä lisääntyy melkein tuhannella vuosittain. On aivan oikein, että tänne keskitetään lisää päätösvaltaa. Jo nyt pienten kuntien päätäntävalta asioihinsa on hyvin rajallinen”, Mäki-Hakola toteaa.

Hän uskoo soten kiihdyttävän kuntaliitoksia ja patistaakin maakunnan muita kuntia liittymään kiireen vilkkaa Seinäjokeen.

”Esimerkiksi Ilmajoki kasvaa vain Seinäjoen imussa ja ajan saatossa se tullaan liittämään Seinäjokeen joka tapauksessa. Kyllä valtiovallalla on konstit laittaa kuntia yhteen.”

Mäki-Hakola tarkastelisi myös uudelleen kuntien valtionosuuksien verotasausjärjestelmää.

”Vain Seinäjoki, Lapua ja Ilmajoki kasvattavat väkilukuaan. Ei ole terve kehitys, että muu maakunta elää Seinäjoen kustannuksella.”

Keskustan ajaman maakuntamallin kokoomusvaikuttaja ampuu alas.

”Se ei yksinkertaisesti toimi. Kuntayhtymämalli on aikansa elänyt.”

Ojaniemi kriittisenä soteen

Seinäjoen valtuuston puheenjohtaja, keskustalainen **Kati Ojaniemi** suhtautuu hallituksen sote-kaavailuihin huomattavasti Mäki-Hakolaa kriittisemmin.

”Uudistuksia kyllä tarvitaan ja tiedän hyvin itse terveydenhuollossa työskennelleenä, että rakenteita täytyy muuttaa. Mutta onko hallituksen tarjoama ratkaisu oikea, siitä en ole lainkaan varma. Kokonaisuudessa on vielä liikaa avoimia kysymyksiä”, Ojaniemi miettii.

Ojaniemi kantaa huolta siitä, mihin Seinäjoen ja muun maakunnan yhteistyö menee soteuudistuksen pyörteissä.

”Pahoin pelkään, että muussa maakunnassa herää huonoa henkeä, jos Seinäjoki yksin sanelee. Lähden siitä, että yhteistyön maakuntakeskuksen ja muiden kuntien välillä pitää toimia hyvin.”

Muut kunnat voivat Ojaniemenkin mielestä selvittää liittymistä Seinäjokeen.

”Seinäjoki – Jalasjärvi – Kurikka –liitosta selvitellään paraikaa. Itse en hyväksy painostamista enkä pakkoliitoksia, asioiden on edettävä vapaaehtoispohjalta. Mutta olen myös suoraan sanonut sen, että olemme kasvava ja kehittyvä kaupunkikeskus. Kaikki kiinnostuneet voivat selvittää mahdollista liittymistä Seinäjokeen.”

Ojaniemi on Mäki-Hakolan kanssa eri linjoilla myös kuntien valtionosuuksista.

”Olen kuullut näitäkin puheita. Mielestäni on hyvä asia, että heikompia alueita tuetaan valtion toimesta.”

JUKKA KOIVULA

Lääkäripula on pahin Suomi-neidon lanteilla

Erot sairaanhoitopiirien lääkärivajeissa ovat suuria. Etelä-Karjalassa terveyskeskusten lääkärinviroista oli viime vuonna täyttämättä 21 prosenttia, Varsinais-Suomessa prosentti.

Koko maan terveyskeskusten lääkärinviroista täyttämättä oli lokakuussa 6,3 prosenttia. Hoitamatta oli 238 lääkärin tehtävää.

”Tilanne on parantunut parissa vuodessa. Luku oli vielä muutama vuosi sitten 11 prosenttia”, kertoo Suomen Lääkäriliiton varatoiminnanjohtaja **Hannu Halila**.

Yliopistosairaaloiden alueilla tilanne on muuta maata parempi. Niillä vaje on keskimäärin 4,7 prosenttia, muualla 8,5 prosenttia.

Väestöstä 58 prosenttia asuu yliopistosairaanhoitopiireissä.

Jonottaa saa paikoin viisi viikkoa

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan keväällä 34 prosenttia suomalaisista asui alueella, jolla kiireetöntä vastaanottoaikaa sai odottaa yli viisi viikkoa. Kahden viikon päähän ajan sai alueilla, joilla asuu 15 prosenttia väestöstä. Vuonna 2012 vastaavat luvut olivat 20 ja 19.

Nykyiset lääkärinvirat eivät riittäisi, vaikka ne olisi kaikki täytetty. Lääkäriliiton tekemän selvityksen mukaan 38 prosenttia johtavista lääkäreistä on sitä mieltä, ettei heidän terveyskeskuksensa virkamäärä vastaa väestön tarpeita. Uusia virkoja pitäisi perustaa noin 180.

Terveyskeskustyö ei houkuttele

Lähivuosina lääkäreitä jää eläkkeelle aiempaa enemmän. Koulutuksen aloituspaikkoja päätettiinkin vuosi sitten lisätä kuudesta sadasta seitsemään ja puoleen sataan.

Halila huomauttaa, että lääkäreitä on jo nyt enemmän kuin koskaan aiemmin. Ongelma on siinä, ettei terveyskeskustyö houkuttele.

”Lisäkoulutusmäärätkin kanavoituvat työterveyshuoltoon, sairaaloihin ja yksityissektorille, jos terveyskeskustyötä ei koeta kiinnostavaksi.”

Suurin miinus on, etteivät terveyskeskuslääkärit voi riittävästi vaikuttaa omaan työhönsä. Halilan mukaan omaa työmäärää pitäisi voida säädellä elämäntilanteen mukaan.

Yksittäisen lääkärin työkuormaa lisäävät terveyskeskusten pienet koot. ”Muutaman lääkärin terveyskeskukset ovat haavoittuvaisia. Kun yksi tai kaksi lääkäriä lähtee pois, työpaikka on pulassa.”

Järjestäminen pitäisi keskittää

Lääkäriliiton mukaan lääkärityövoima voitaisiin turvata karsimalla terveydenhuollon järjestäjät 10–15 suureen yksikköön.

”Terveyskeskusvaje on osittain seurausta siitä, että järjestämisyksiköt ovat pieniä. Ikinä ei päästä niin pieneen määrään kuntia, että ne olisivat riittävän vahvoja järjestämään terveydenhuoltoa”, Halila sanoo.

Halilan mukaan sote-uudistuksesta keskusteltaessa palveluiden järjestäminen ja tuottaminen menevät usein sekaisin. Palveluiden tuottajia, sekä yksityisiä että julkisia, voisi edelleen olla suuri määrä, vaikka järjestäjät vähenisivät.

”Usein on ollut huoli, että jos järjestävien organisaatioiden määrä vähenee, terveyskeskuspalvelut loitontuvat. Ei se sitä tarkoita. Järjestäminen vain tulee vahvemmille harteille.”

KATJA SAHLSTEDT

Terveyskeskusten lääkärivaje sairaanhoitopiireittäin

Lähde: Lääkäriliitto MT

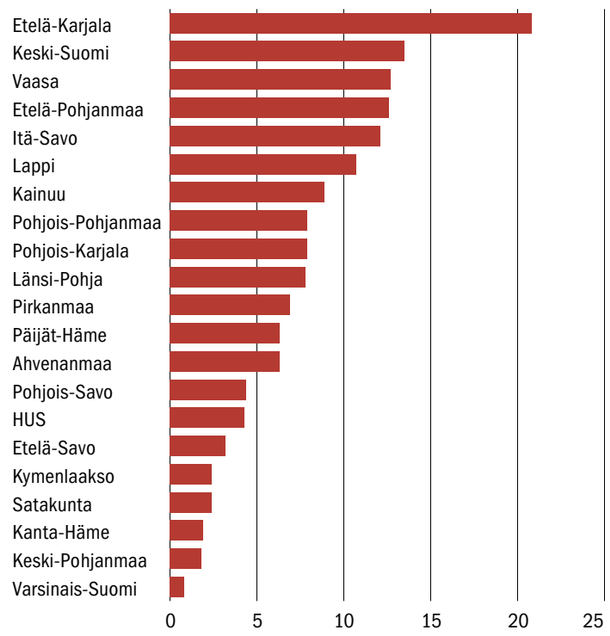

Lähidemokratian tila huolestuttaa Soinissa

SOINI (MT)
Uutiset hallituksen ajamasta vastuukuntamallista otetaan Soinissa vastaan ristiriitaisin tuntein. Keski-Suomen rajalla sijaitseva 2 300 asukkaan kunta on Karijoen ohella maakunnan pienin kunta.

”Tietysti päätösvallan keskittyminen koetaan ongelmalliseksi edustuksellisen demokratian kannalta. Yksi suurimmista huolista on, että päätösvalta karkaa kauas”, miettii Soinin kunnanvaltuuston puheenjohtaja, **Sauli Virtala** (kesk.).

Järvi-Pohjanmaa luonteva yhteistyösuunta

Ensisijaisena tavoitteena Soinin kunnalla on yhteistyön vahvistaminen muiden Järvi-Pohjanmaan kuntien kanssa.

”Yhteistyö Soinin, Alajärven ja Vimpelin kesken on sujuvaa ja sitä pyritään syventämään entisestään. Meillä on tällä hetkellä vapaa-ajan, maaseudun, perusturvan, sivistyspuolen ja teknisen puolen yhteislautakunnat. Kullakin kunnalla on niissä neljä edustajaa”, Virtala kertoo.

Vaikka edellä mainitut kolme kuntaa tekisivät monikuntaliitoksen, ei väestöpohja silti riittäisi maan hallituksen vaatimaan 20 000 asukkaaseen. Näin ollen kuntaliitoskaan ei muuttaisi sitä seikkaa, etteivät alueen kunnat saisi järjestää itse peruspalveluitaan.

”Väestöpohja on yhteensä 16 000–17 000. Toki jos liitokseen saataisiin mukaan Alavus ja Ähtäri, olisi väkimäärä jo paljon suurempi”, Virtala laskee.

Valtuuston puheenjohtaja pitää asetettua 20 000:n väestömäärää aivan liian kaavamaisena linjauksena.

”Ei tässä oteta huomioon eri alueiden ominaispiirteitä.”

Lakia on noudatettava

Vaikka Soinissa ei vastuukuntamallista juuri innostuta, ei Virtala lietso kuntakapinaa.

”Siitä lähdetään, että lakia on noudatettava. Se saattaa tarkoittaa kuntaliitosta.”

Virtala pitää kuitenkin jopa todennäköisenä, ettei kovin merkittäviä päätöksiä kunta- ja sote-kuvioista synny ennen seuraavia eduskuntavaaleja.

”Näyttää siltä, että suuria asioita on ajettu liian kovassa kiireessä. Ilmassa on monta epäselvää asiaa ja kunnat empivät, mitä oikein pitäisi tehdä.”

Keskeiset kysymykset säilyvät samoina riippumatta siitä, jatkaako kunta itsenäisenä vai ei.

”Nuorten saaminen pysymään paikkakunnalla ja muuttamaan tänne on avainkysymys. Työpaikkoja tarvitaan.”

JUKKA KOIVULA

”Ojasta allikkoon ollaan menossa”

Ajatus oli hyvä: niputtaa perus- ja erityistason sosiaali- ja terveyspalvelut (sote), jolloin niistä vastaisi yksi taho.

”Mutta nyt ollaan antamassa 20 000 asukkaan kunnille itsenäistä vastuuta pienemmistä ja se tarkoittaa, että kuntien kilpailu työntekijöistä jatkuu. Ojasta allikkoon ollaan menos.”

Näin puhisee eteläpohjalaisen Ilmajoen kunnanjohtaja **Seppo Pirttikoski**.

Ilmajoki on järjestänyt palvelunsa tähän saakka liikelaitoskuntayhtymänä Kurikan ja Jalasjärven kanssa. Niin halutaan myös jatkaa.

”Kuntalaiset saavat edulliset lähipalvelut. Mitä rikollista siinä on?”

Kaikissa kolmessa kunnassa on alle 20 000 asukasta.

Pirttikosken mielestä hallitus pakottaa kuntia sote-uudistuksellaan ”räikeästi” pakkoliitoksiin.

Sote-työryhmän mukaan alle 20 000 asukkaan kunta ei saisi järjestää mitään itse. Yli 20 000 asukkaan kunta voisi järjestää peruspalveluita pienemmillekin ja yli 50 000 asukkaan vastuukunta myös erikoistason palveluja muille.

Maakunnan ainoa yli 20 000 asukkaan kunta on Seinäjoki, josta tulisi näillä näkymin palvelujen järjestäjä Ilmajoellekin.

Valtiovalta katsoo kuntakokoa sillä hetkellä, kun sote-laki tulee voimaan. Kaavailtu päivä on 1.1.2015.

Hallitus on toivonut kuntien tekevän kuntaliitokset vuosina 2015–17. Sote-lailla siis kiirehditään niitä.

Pirttikosken mielestä hallituksen uudistusrytäkän pahin puoli on juuri pakko.

”Aikataulusta näkyy, että eduskuntavaaleja pelätään. Viivytys ei olisi pahitteeksi.”

12 000 asukkaan Ilmajoki on toivonut maakuntaan kuntayhtymäpohjaista sote-mallia, jolloin pientenkin ääni kuuluisi ja kulut jaettaisiin.

”Ensin lähtee emäntä”

Pirttikoski näkee sote-uudistuksen johtavan maaseudun autioitumiseen, joka leviää nyt Itä- ja Pohjois-Suomesta keskelle, länteen ja etelään.

”Kysymys ei ole vain kunnista, vaan suomalaisesta maaseudusta. Ensin viedään palvelut, sitten maatiloilta häipyvät vaimot ja lapset ja sitten alkaakin isännän alamäki. Meijerit ja lihatalot tulevat näkemään maito- sekä naudanlihapulaa”, agronomi Pirttikoski sanoo.

EIJA MANSIKKAMÄKI

Kauhajoki haluaa järjestää peruspalvelunsa itse

KAUHAJOKI (MT)
Kauhajoen kaupunginvaltuuston puheenjohtajalta, keskustan kansanedustajalta **Lasse Hautalalta** ei liikene ymmärrystä hallituksen uusimmalle sote-mallille.

”Tässä hallituksen vastuukuntamallissahan lähdetään siitä, että jokin kaupunki järjestää itseään suuremmalla alueella palvelut. Silloin kyseinen kaupunki myös määrää, mitä tehdään.”

”Kuntayhtymä on demokraattisempi”

Hautala on huolestunut vastuukuntamallin demokraattisuudesta.

”Kuntayhtymäpohjainen malli on ratkaisevasti demokraattisempi. Vastuukuntamallissa päätöksenteko keskittyy. Tällöin esimerkiksi talouden tiukkuudesta johtuen päädytään helposti harventamaan palveluverkostoa. Näin käy, kun päätökset tehdään kaukana.”

Hautala katsoo, että paikallisesti asiat tiedetään ja osataan hoitaa paremmin.

”Ei Seinäjoella löydy parempaa tietoa siitä, miten palvelut Kauhajoella tai Kauhajoen lähikunnissa pitäisi järjestää. Kauhajoki haluaa järjestää peruspalvelunsa paikallisesti.”

”Hallituksella mahdollisuus perääntyä”

Hautala ei vastusta kuntaliitoksia, mikäli ne tapahtuvat kuntien vapaasta tahdosta. Pakkoliitoksia kansanedustaja vierastaa.

”Käytäntö on osoittanut, että pakon sanelemana tehdyt liitokset ovat suuri taakka. Hallitus teki suuren virheen, kun ei ottanut alun perin oppositiota mukaan valtavan mittaluokan hankkeen valmisteluun. Hallituksella on vielä mahdollisuus perääntyä.”

JUKKA KOIVULA

Kuutonen eteläpohjalaisten kouluarvosana sotelle

Moni asia uudistuksessa vielä levällään

Hallituksen sote-uudistus saa eteläpohjalaisilta kuntapäättäjiltä kohtalaisen kokonaisarvosanan, kuutosen, asteikolla 4–10.

Seinäjoen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Kati Ojaniemi** antaa arvosanaksi 7.

”Säheltämistä on ollut”, hän pohtii.

Seinäjoen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Pertti Mäki-Hakola** antaa arvosanaksi 7 1/2.

”Uudistuksen suunta on oikea, vaikka valmistelu on takunnut.”

Maakunnan reuna-alueilla äänenpainot ovat kriittisempiä. Soinin kunnanvaltuustoa luotsaava **Sauli Virtala** antaa arvosanaksi 6-.

Kauhajoen kaupunginvaltuustoa johtava **Lasse Hautala** ei päästä hallitusta sote-asiassa edes luokalta.

”Hylätty tulee. Arvosana on nelonen.”

Paljon avoimia kysymyksiä

Sote-uudistusta arvioinut perustuslakivaliokunta edellyttää, että kunnille annetaan vähintään puoli vuotta aikaa kuntaliitosten selvittämiseen sote-lain hyväksymisen jälkeen. Näillä näkymin kunnat tekevät kuntaliitosratkaisujaan vasta myöhään syksyllä 2014.

Sotessa on vielä monta asiaa levällään. Selvyyttä ei ole esimerkiksi siitä, omistaako yliopistosairaalat vastuukunta vai onko omistus kuntayhtymällä. Erikoisterveydenhuollon piiriin ja sitä kautta automaattisesti vastuukuntien hoidettavaksi sälytettäviä palveluita ei ole vielä määritelty tarkasti.

JUKKA KOIVULA